

Gemeret.

Den 9^{den} Augustus 1894 bezocht ik de gemeente Gerneret (ik reed van Helmond over Bakel, Gerneret, Oploo naar Bossmeer). - Op het gemeentehuis werd ik ontrangen door den Burgemeester Buskens en door den wethouder ^{van den Broek} ~~van Heesfel~~; de andere wethouder was ziek. - Er hingen enkele slaggen; veel was er verder niet gedaan om mij feestelijk te ontrangen. Terwijl ik op het gemeentehuis zat te praten, kwam de harmonie een stukje voor het raadhuis spelen.

Op mijne audientie verschenen een groot aantal geestelijken, Notaris van Kemnade, Pinsoer, een fabrikant (geen familie van het 1de Kamerlid), de Overste van den Heilige Paduca, en Fonraet, de rijksontvanger.

De overste van Paduca kwam mij vragen een bezoek aan zijn gesticht te brengen; ik beloofde hem te zullen komen als ik Broekel bezocht, omdat ik nu geen tijd had. Ik verweet hem, dat hij in 1895 niet op audientie was gekomen bij de Koningin te S Bosch. (Ik had van den Off. Justitie gehoord, dat deze hem daartoe had aangeraden).

Fonraet vroeg vergunning voor de gemeenteveldwachters, om te mogen helpen bij het doen der beschrijving der belastingen.

Allen roemde in Gerneret ten zeerste de werking van de Commissie voor de schouwvoering op de da. De Eysche watermolens zou nu over een dag of acht voor afbraak verkocht worden.

Van den burgemeester vernam ik, dat Mr. Bondam voor vijf jaar gekomen was, het oud archief door elkaar had gemaald, beloofd had spoedig te zullen terugkomen, om het te ordenen, en nu eindelijk gekomen was en een begin van uitvoering aan zijne plannen had gegeven.

Ik ontbeet ten huize van den burgemeester; rond daan diens vrouwe; aan tafel zaten van Kemnade, Klavens en de wethouder van ^{den Broek} ~~Heesfel~~. - Ik reed een kwartier te laat weg (half twee) en kwam daardoor 15 minuten te laat te Oploo aan (n.l. om 2.45 in plaats van om 2.30).

Het kasteel te Gerneret behoorde indertijd aan Mr. Scheidius-Loups; hij verkocht het aan Fransche Jesuiten; deze vestigden zich daar, doch gingen, toen zij weer in Frankrijk mochten

Gennep.

mochten komen weer naar hun vaderland terug; zij hielden het kasteel echter aan, om zich daar, in tijd van nood, weer te kunnen vestigen. — Het kasteel brandde voor een paar jaren (onder de Jezuïeten) af; deze hebben het wel weer opgebouwd, maar toch niet weer in den oorspronkelijken staat teruggebracht. —

De administratie te Gennep was in vrij goeden toestand; de witte zakken in de akten van den burgerlijken stand waren niet aangestreept; de inhuurkieringlijst was nog niet bezien; er bestonden geen registers van aanvragen en beschikkingen volgens de hinderwet, en evenmin van localiteiten, waarin vergunning was tot verkoop van sterke drank in het klein; op een en ander werd de aandacht gevestigd.

Den 13 Mei 1902 kwam ik weder in de gemeente, ik reed van Zeldmond over Nard en Beek naar Gennep; en later langs den zelfden weg terug naar Zeldmond.

Van B. en W. vernam ik dat de gemeente in den tijd met het Nijlgevaar ongeveer 1700 kl. A. grond bezat; daaruit spraken allerlei quaeden en moeilijkheden voort, die in 1868 leidden tot een convenant, volgens hetwelk de opzonden succesvolijk zouden worden verhuurd, terwijl in middelen de gemeente vruchtgebruiker zou zijn, en het Nijl de opbrengst van de jaalst zou genieten. — Over en na werden die gronden verhuurd; kleine perceelen (20 lapjes = ± 3 kl. A.) kwamen in handen van kleine landbouwers; groote perceelen in handen van notaris van Kemnade (± 200 kl. A.), Smits van Buroop (± 475 kl. A.) en Redebour (440 kl. A.). — Alle gronden zijn ^{in 1899} verhuurd. Toen de eerste verhooping had den plaats gehad, bracht het vruchtgebruik voor de gemeente naigmaeg niets meer op, door dat de boeren hun eigen perceelen hadden en die exploitteerden.

V. Kemnade leigde boschen aan, goede en slechte; hij probeerde bandhout, dat niet groeide, en zilverdennen, die de konijnen vernietigden. Hij hield toen alleen wasboschen over, en verloor er door brand, waarvoor hij door aansporing van de Staat werd gesteld. —

Smits van Buroop leigde natuurweiden aan langs den

(Grote Delle)

Gennep.

weg naar St. Anthonis; de grond is daarvoor echter niet opgenomen geschikt. —

Redebour leigde boschen aan en natuurweiden; vooral de laatste graaf zeer goed. Hij kocht de gronden tegen f 2.2 de kl. A.; bewerking kostte per kl. A. f 1.00; notaris van Kemnade verpachtte dit jaar voor f 80. per kl. A. ^{op termijn van 10 jaren} vooral aan menschen uit Oplou, die gemiddeld daarvoor twee hunnen koopen dan langs de Noer. — De natuurweiden kosten jaarlyks f 30 aan bemest. — De bezittingen van Redebour onder Gennep sleuten aan, van die onder Bakel (zie onder Bakel). —

Redebour was onder Bakel bezig toen gronden in Gennep open kwamen; hij kocht toen (1895) bij. — Hij bouwde een flinke bosbouwbedrijfs woning, die midden in bosflouit ligt; verder is alles mast en natuurweide. — Voor bewerking wordt de grond 1/2 meter omgeploegd met 6 asen; dan blijft de grond 1 jaar liggen, op dat hij beter gesloten zijn zal en meer geschikt om te beplanten.

Er zijn in Gennep 2 Landbouwverenigingen, nl een landbouwclub in de Baerenbond, die de grootste van de twee is. — Men heeft veel kunstmest; de boeren hebben toch nog liever stalment. Het graak den boeren in de laatste jaren wat beter dan vroeger.

De Jezuïeten zijn weer op het kasteel te Gennep, nu zij uit Frankrijk verdreven zijn; twee keeren kwamen zij hunne opwachting maken; zij zijn daar met 106 palen. — Verder kwam nog de ontvanger Torner, en de notaris van Kemnade met dien zoon, die sijn casnd ook is, en dien hij gaame over sijn in sijn plaats tot notaris benoemd zag. —

De Pastoor van Gennep (P. van Beek) stichtte op eigen kosten een fabriek tot het opwinden van garens; Karel Karaymakers betaalt van de stichtingskosten 4% van den pastoor, en exploitteert nu die fabriek. Hij geeft daar werk aan 80 meisjes van 13 tot 20 jaren, die bij hem van f 2.50 tot f 3. — verdienen en nu niet meer naar Zeldmond behoeven te gaen werken.

Er is geen algemeen overbestuur; het Noomsche overbestuur krijgt van de gemeente een groote subsidie; ^{f 2400} een college leening, de leening voor het overbestuur (omtrecht Kerstom) brengt jaarlyks ± f 900. op. — De collectie is zonder op onder het loof

Geslacht.

van het oude mannenhuis brengt jaarlijks ± fl 50 op. —
Mr. Boudam nam vele archiefstukken mede naar 's Bosch
en liet in geen jaer iets van zich hooren, zelfs niet, toen de
burgemeester inlichtingen vroeg omtrent de medegegaven
stukken van een stichting van Agnes v. d. Braek. In advi-
siede, om nog maar eens eens oom den archivaris te
schrijven.

Gemeente doctor is Dr. Krueper, een broer van Dr. Krueper
te 's Bosch; 4 kinderen, 1 meisje getrouwd met een fabriekant
Klallus uit Helmond, 1 zoon, directeur gasfabriek te Koo-
sendaal; 1 zoon gediplomeerd ambtenaar ter secretarie
te Berozen op Zaan; 1 zoon tabakshandelaar, te Gemert
bij zijn vader thuis. — Dr. Krueper heeft geen eigen
apotheek; er is in Gemert een apotheker.

De firma Prinsen is een goede wienboer, houdt
het volk aan het werk, ook vol heeft zij de niet veel voor te
doen; betaalt aan de verweeren schieders f 0. 50; aan
de wevers f 0. 70, — winter en zomer.

Bij de firma v. d. Heker ^(Kort en mannelijk) bestaak belevas gedwongen winkel-
vering; slechte baten wordt met f 0. 10 het pond boven de
markt van goede baten betaald. —

Aan de kateysche school worden uitsluitend oamstaande ges-
telijken opgeleid.

Met moed oploecht nu wordt geleerd door een weerts-empiricus.
In overlegging gegeven bij afkeuring van velen de kosten
van onderzocht te doen denken door gemeente.

Men blijft zeer ingonnen met de Commissie van aham-
vering van de bod.

Wethouder v. d. Braek heeft kantier aan de tong; juist geope-
reerd door Dr. van Kleef te Maastrecht.

Den 15 April 1905 kwam ik weer in Gemert; ik reed
er van uit Helmond (via Arke Vindel en Biek en Dook)
heen; ik bezocht vervolgens nog Babel inkerde van
dora naar Helmond Thery.

Ik verleende audiëntie aan den Krijgsvanwanger Tommer,
die kwam bedanken, dat de ontvangers dezelfde beloning
hadde behouden voor de perceptie van de paardenbelasting;

Geslacht.

niet tegenstaande de grondslagen gereinigd werden. — Van
notaris van Vremunde, die zich de kolle moedde van de benara-
ren, welke de pastoor van Shiphout heeft tegen de benaming van
den secretaris der gemeente (Sprenger) tot burgemeester van
Shiphout. — Van den secretaris van Gemert (den heer
van der Kamp), die een generale beurs naeg voor een van
zijn twee zoons, die op het seminarie zijn; het was hem
niet veel mogelijk, uit eigen fondsen de studiekosten van de
twee zoons te betalen.

Mr. en W. klagen, dat Biek en Dook zijn wakenleidingen
slecht wegt; de "Snelle loop" ligt op de gress van Gemert
en Biek en Dook, en maek door de twee gemeenten gesamen-
lijk (nl. door de gelanders) onderhouden worden. Omdat
Biek en Dook er niets aan deed, heeft Gemert in 1904 die
"Snelle loop" alleen opgediapt. — Evenveidig met
de "Snelle loop" koopt de Walgraaf; deze ligt geheel op ter-
toir van Biek en Dook; ook daar gebeurt niets aan. Glaemel
Snelle loop — en Walgraaf bieden aan de Kolische brug
in de ka vloien, is de waterspiegel van de Walgraaf thans
veel hooger dan die van de Snelle loop; dat ligt alleen aan
het slechte wegen.

Pastoor van Biek bouwde een fabriek voor ^(= winden) draapsten; Kray-
makers exploiteerde die en betaalde 4%; de zaak ging zoo
goed, dat er een tweede fabriek verrees voor spindel. —
Daer ook dat weer erg goed ging, heeft Kraymakers een
terrein van de kerke gekocht en heeft daar een kolassaal
grote fabriek gebouwd om te weven. Deze fabriek, waar
alles door electriciteit zal worden gedreven, is nog niet
in volle werking. — Zij heeft een grote behoefte van
valk uit Gemert, zoo omda, dat de andere fabrikant-
ten, van den Heker en Prinsen, haast geen valk
meer kunnen houden.

Bij de firma Arton vanden Heker, fabriekant van
katten, en tevens sigaren fabriekant, warden in
het geheel ± 20 menschen. Deze klagen bitter hard
over de gedwongen winkelvering; zij krijgen bijna
geen geld in handen.

Waar de renten van het legaat van Coude wordt op

Gemert.

de herhalingschool landbouwonderwijs gegeven, het
geen zeer in den smaak valt.

Men w. stookaangeraden om een uitvoering staat
van gemeente eigendommen aan te leggen, waarin alle
mogelijke bezonderheden, betrekking hebbende op cul-
tuur en exploitatie, uitvoering en inruiming worden
beschreven.

Ziek onderhoud, althans het op diepen van de voornaam-
ste waterleidingen werd in 1904 door gemeente ter hand
genomen; aan de gelandiers werden gemeente overheid tot
hulp gegeven. Ik heb den directeur gevraagd, op dien weg te
blijven voortgaan, en het onderhoud van alle waterleidingen
in een hand te brengen en ten laste der gemeente te nemen.

De school wordt bediend door zusters Franciscans.
Men; de gemeente gaf bij de stichting geen geld, en heeft
daarvoor direct dus niets te zeggen. — Maar gemeente
g geeft f. 2400. aan Roomsche armbestuur, en dit bestuur be-
stelt de armen bij de zusters. Op die manier blijft dus
toch de gemeentelike samenwerking verzekerd.

Op de secretarie van Iperrecht vond ik een zeer van-
v. Vierenadi, uiterlijk (minstens 30 jr, ^{of} precies zijn vader).
Die jonge man is pas bij de gemeentelike administratie
gekomen; hij kan ten minste in 1905 het diploma van ge-
meente secretaris nog niet halen. — Vermoedelijk een
schipbreukeling op de levens zee!

Den 25 Mei 1909 kwam ik weer in Iperrecht; van uit-
Zelmond bezocht ik eerst Babel, toen Iperrecht en eindelijk Beek en
Dorck; van daar keerde ik naar Zelmond terug.

De bekende kwestie der hofijnsche school betrofde mij een
dubbele audientie: vooreerst verscheen deken van Beek met den
Zeer Coxten in hunne qualiteit van leraren der school. De
deken deelde mij mede, dat de geestelike raad yvarme zou zien, dat
de hofijnsche school bestaan bleef, omdat daar andere scholen
ten overvloed op gebied, ~~omdat~~ men maaijgh - om hem leeftijd -
op het klein seminarie kon plaatsen. — Ik heb den Deken - die
heftig partij trok van den corrector, meegedeeld, dat men, naar
mijnke meening, maaijgh meer kan doen dan de inrichting de ~~is~~

Gemert.

groude te nieten, dan men nu reeds deed. —
Rector Vlaasfen verbleefde, dat de studenten, die op het oogenblik
door hem beschermd werden, niet van de school waren uitgejagt,
maar vrijwillig ontslag hadden genomen; ze waren in geheel
blijven wonen; op dat ze daar niet zonder taenicht in het wild
zouden loopen, had hij hen vergund, in zijne klasse te komen
zitten. Ze namen d'oor geen deel aan het werk; ze zalen daar
eenzijdig als hoehouders.

Men corrector Becken heb ik gezegd, dat hij naar mijn oordeel
de oorzaak was van alle maaijghheden. Door zijn onverschillig
opsteden was de ongeluklijke toestand geschapen; het maaijgh
niet kunnen voorkomen, dat 20 jarige studenten voor straf 14 dag-
lang op de knieën in de kerk werden gezet; en dat nog wel jon-
gelijk die priester maaijgh werden! — het ging niet brau, den
protestantsch minister van Binnenlandsche Zaken te versachten
een geschild bespelen rector op te lossen; — het ging
niet brau, dat de justitie uit Koertrand te hulp riep, om zijn
opnag op straat tegenover de studenten te handhaven. — Wan-
mer men als corrector dat dergelijke expedienten zijn taenuelet maaijgh
nemen, om zijne positie te handhaven, behoorde men toch zoon
zelfbennis te hebben, dat men begreep, dat men als corrector
aan de hofijnsche school te Iperrecht niet op zijn plaats was, en
als zoodanig zijn ontslag moest vroegen. —

De Zeker van Vierenadi kwam eenzijdig zijne opwaaijghing
maken. — De Zeker Forman, rijksontvanger, kwam het denk-
beeld ontviken, dat de wanbetalers van het meijgheld, door de
ontvangers zullen vervolgd worden; deze meek het best, wie
onwillig zijn om te betalen, en daarom het eerst vervolgd maaijgh
worden. Naar zijne meening zou daardoor tal van anderen
gemaakt worden, om hunne verschuldigde belasting te voldoen.

Wijvoet, een bierbrouwer, bepleite ook het belang van Iper-
recht's ingezetenen bij het voortbestaan der hofijnsche school.

De weduwe Kalkhoven riep mijn hulp in het spoedig ver-
wijgen van pensioen; haar man, hoofd der school te Iperrecht,
overleed in December; zij bleef met elf kinderen zitten en
had op het oogenblik letterlijk armoede, door dat haar pensioen
niet afl kwam.

Gennep.

Den 27 March 1913 kwam ik weer in Gennep; ik reed er van uit Helmond per auto heen; dienzelfden dag be-
zoekt ik ook nog Bakel.

De gemeente wordt nog steeds door partijchap verscheurd;
men richt erop tegen de aandr. gemeenteraadsverkiezingen,
dan zal het er weer spannen, en zullen Tonnaer,
Wijwaert e. s. de gemeente weer opstellen zetten. Van
de Straus zittende raadsleden behooft alleen de heer
Cohen tot de partij Tonnaer.

Die vroegere directeur van de Latijnsche school, de
heer Weerbe, heeft heel wat op zijn geweten; hij is de oor-
zaak van alle misies

Altho de ordening van het nieuw archief is men zoo
goed als gereed, de inventaris is ook bijna klaar. —

De Rijksarchivaris schijnt te willen beginnen aan de
inventarisering van het oud-archief; hij had ten minste
voor eenigen tijd in dien geest aan B. en W. geschreven.

De burgemeester is begonnen met de beschrijving
der exploitatie van de gemeentelijke bezittingen.

Om plaats van gewoon herhalings onderwijs geven
hoofd- en hulp onderwijzer onderwijs aan de Zondags school

De toestand der behoeftige klasse blijft verbeteren; er
zijn minder bedelden dan vroeger; de armen worden
daardoor thans ruimer bedeld dan in vroegere jaren.

De grootste industriële zaak uit Gennep is de Pant.,
weverij en waspeterij van Knaapmakers; daar elkaar
zal daar f. b. 2 f. verdienen worden.

De zaak van v. d. Acher, waar vroeger gedwongen
winkelvering was, waarover men zoo blaasgale, is
gefaillerd en op gegeven. —

Er bestaat nog een bankweverij van f. j. v. d. Acher
met ± 50 arbeiders; daar is geen gedwongen winkel-
vering.

Sinds de benoeming van den heer van den Noort
tot directeur van de Latijnsche school in plaats van den
heer Becker zijn daar de goede verhoudingen weer
geleerd. Opzichtig; want het getal leerlingen was tot
113 geslonken; inde drie laatste klassen was maar één

Gennep.

leerling overgebleven. Straus staat de school weer vooruit,
er zijn thans 31 leerlingen.

Men heeft geen verordening op de hand- en spandiensten;
hoek worden met ^{kostenloos} hulp van de boeren de wegen onder-
houden, de grind opgereden enz. enz.

Tot nu toe werd drie maal een landbouwcursus
en eenmaal een tuinbouwcursus gegeven; veel be-
langstelling.

Kraakvindingen geschiedt „heer Baudua“ staat onder
Bakel, op de grens van Bakel en Gennep. De tot het
geschiedt behorende afdeling tot verpleging van bleeren
ligt onder Gennep; op het moment worden daar slechts
drie bleeren verpleegt. —

Den 27 Juli 1918 bezocht ik per auto van uit
Helmond de gemeenten Gennep en Bakel. —

Er zijn geen raadsleden meer met de Latijnsche
school, thans thans 40 studenten verbonden zijn
De bleeren van de Noordt en Bazelmaris zullen echter
wel groote moeite hebben, om het onderwijs op behoor-
lijk peil te houden.

Er is bij de verkiezingen nog steeds veel partijstrijd
In 1917 werd wethouder Velthofstoot van den Raad
gekozen door „Gennep's Belang“ = Tonnaer, Wijwaert e. s.

Bij de gemeenteraadsvergaderingen zijn de verkie-
woudlijks van Gennep's Belang licht bepalend in de
oppositie.

B. en W. hopen zeer, dat er van de locaalpoor-
weg plannen wat berecht zal komen. Voorheen
vraagt van Gennep (gemeente + belanghebber-
den) f 120.000, dat geld is er nog niet, maar
zal er toch wel komen.

De tijdsomstandigheden maken enorme uitgaven
van noodzakelijk; de hoofdelijke omvang bedraagt
reeds f 10.000. — Men is toegetreden volgens het
werkloosheids besluit 1917 volgens hetwelk aan de
werklozen 70% betaald wordt van hun loon, ver-
deelt als volgt: 50% door werkgevers, 12 1/2% door gemeente

Gemert.

12 1/2% door de Streekl. Comite' en 10% door den Staat.
Gemert was vroeger voor 5% eigenaar van rijkse,
streekte bezittingen; 1/6 behoorde aan den Staat. — De Staat
heeft dat bezit doen verkoopen; landstelselijk in 1892 o. a.
het Westerveld van v. Oghrop. Thans heeft gemeente
niets meer over dan eenige sandbelten, vliedgronden,
waarvan de ontginning te deure zou worden. —

De industrie op dat stelselt; de bontverrij van de
firma Naaymaakers is stop gezet; evenzoo de groen-
ker drogerij van de heid. Sminkels. — Wel eenige wat
nog goed gaat, is de kuiperij van Groeneweg.

De heid heeft met de firma Naaymaakers het over-
stemming te komen omtrent het gebruik van hare
machines, om Gemert in den aanstaanden winter
van licht te kunnen voorzien; dat zou kunnen, omdat
het plaatselijke distributienet klaar is. —

Den 24 Mei 1922 bezocht ik van uit Helmond
de gemeenten Venen en Gemert.

In de laatste jaren werden door een bouwver-
eniging 12 nieuwe woningen gebouwd; bovendien
nog tien woningen met Rijkse premie.

De heer Doel drijft ook gemeentelijke politiek;
hij richtte een kindervereniging op, op democratische
opvoeding en bracht vijf nieuwe leden in den Raad
waaronder een arbeider. Bij volgende Raadsver-
kiezing kwam ergeens nog een pr. veld. Raadsleden
uit en worden de wetshouders dan ook uitge-
pen. Burgemeester Bouskens wreekt dat liever
niet af en wil reeds 1 October van dit jaar hangen.

Electriciteitsbedrijf. Het gemeentelijk bedrijf
stelt zich. Deen uiterd bestaen vol de kloofel van
te sleuten; dat kost f 20.000. — Voorloopig zal
men nu op een deficit moeten rekenen; licht 60
kracht 45 cent.

Werkeloosheid Op het moment geen eigen werke-
lozen; daar zijn echter 35 à 40 werklozen onder
de heid. — en de landarbeiders en de sigarenmakers.

Gemert

Gemeentelijk bezit bestaat uit 52 hl. A. denmboschen
en heide, dit jaar nog 50.000 denmboschjes gezet op 4
4 hl. A.

De tuinbouwvereniging heeft een praefluin-crane-
leyd; staand over leiding van Werks, hoofd der school
te Hlortel. De tuin is dependant van de vereniging;
de Waerenleembank schoot het benodigde geld.

Twee boomkwekerijen, vooral veel fruitboomen.
v. Kemnade staat op faillieeren; hij was voldoende
kennelijk en werkzaam; maar door de valuta ging de
markt te Venlo te niet, en had hij geen afzet meer voor
zijn product (cranten).

Jennaer de Rijksoverheid werd naar den Wasch
overgeplaatst.

Rijksoverheid verloor door den slechten gang van zijn bedrijf
duizenden en nogmaals duizenden.

De drie hoofdpersonen van de vereniging: Ge-
merts Belang, verduwenen bangs verschillende
wezen van het boemel; Gemert's belang is dooden
bevaren.

Gemeente verslag 1920. Het model deugt niet;
alle belangrijke zaken, bij nijverheid, fabrieken
en worden heelmaal niet vermeld. Bovendien
staan er veel een hoop onbenulligheden in; deswege
den gemeente secretaris Schafrath ernstig hard
gevallen.

Onderhand van de waterleidingen was bijzonder
goed volgens den Burgemeester; laat veel te keuschen
over volgens wetshouder Smulders. — Eind van
de discussie: er zal een man meer aangezet
worden.

De Staat van Caath Gemerte ontrouwt daaruit
jaarlijks f 120; betaalt daarmee het land-
boem chadruip te de kloofel.